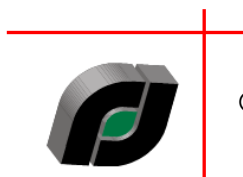

Vímuefnanotkun ungs fólks á Hornafirði

Niðurstöður rannsóknar meðal
nemenda í 8., 9. og 10. bekk árið 2017

© Rannsóknir & greining 2017

Vímuefnanotkun ungs fólks á Hornafirði

Niðurstöður rannsóknar meðal
nemenda í 8., 9. og 10. bekk árið 2017

©Rannsóknir & greining 2017

Rit þetta má ekki afrita með nokkrum hætti, svo sem með ljósmyndun, prentun, hljóðritun eða á sambærilegan hátt, að hluta eða í heild, án skriflegs leyfis Rannsókna og greiningar.

Efnisyfirlit

Efnisyfirlit.....	3
Yfirlit yfir myndir	4
Yfirlit yfir töflur.....	5
Inngangur.....	6
Aðferð og gögn.....	6
Þátttakendur og framkvæmd	6
Mælitæki.....	7
Vímuefnaneysla	8
Próun vímuefnaneyslu – áfengisneysla, tóbaksnotkun og önnur vímuefnaneysla	9
Daglegar reykingar.....	9
Munn- og neftóbaksnotkun	12
Munn- og neftóbaksnotkun 20 sinnum eða oftár um ævina meðal nemenda í 10. 9. og 8. bekk.....	12
10. bekkur: Munn- og neftóbak 20 sinnum eða oftár um ævina.....	12
9. bekkur: Munn- og neftóbak 20 sinnum eða oftár um ævina.....	13
8. bekkur: Munn- og neftóbak 20 sinnum eða oftár um ævina.....	14
Munn- og neftóbak einu sinni eða oftár síðastliðna 30 daga.	15
10. bekkur: Munn- og neftóbak einu sinni eða oftár síðastliðna 30 daga.	15
9. bekkur: Munn- og neftóbak einu sinni eða oftár síðastliðna 30 daga.	16
8. bekkur: Munn- og neftóbak einu sinni eða oftár síðastliðna 30 daga.	17
Neysla áfengis um ævina	18
Ölvun síðastliðna 30 daga.....	19
Marjúananeysla.....	21
Kannabisneysla (hass- eða marjúána).....	23
Neysla annarra ólöglegra vímuefna	25
Amfetamín	25
Sniff.....	25
Sveppir sem vímuefni	26
E tafla	26
Viðhorf foreldra nemenda í 10. bekk til neyslu.....	27

Yfirlit yfir myndir

Mynd 1. Þróun vímuefnaneyslu unglinga í 10. bekk á Íslandi árin 1997 til 2017.	8
Mynd 2. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem reykja daglega, árin 2001 – 2017.....	9
Mynd 3. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem reykja daglega, árin 2001 – 2017.....	9
Mynd 4. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem reykja daglega, árin 2001 – 2017.....	10
Mynd 5. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað munntóbak 20 sinnum eða oftar um ævina, árin 2009 – 2017.....	12
Mynd 6. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað neftóbak 20 sinnum eða oftar um ævina, árin 2009 – 2017.....	12
Mynd 7. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað munntóbak 20 sinnum eða oftar um ævina, árin 2009 – 2017.....	13
Mynd 8. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað neftóbak 20 sinnum eða oftar um ævina, árin 2009 – 2017.....	13
Mynd 9. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað munntóbak 20 sinnum eða oftar um ævina, árin 2009 – 2017.....	14
Mynd 10. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað neftóbak 20 sinnum eða oftar um ævina, árin 2009 – 2017.....	14
Mynd 11. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað munntóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, árin 2009 – 2017.	15
Mynd 12. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, árin 2009 – 2017.	15
Mynd 13. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað munntóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, árin 2009 – 2017.	16
Mynd 14. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, árin 2009 – 2017.....	16
Mynd 15. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað munntóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, árin 2009 – 2017.	17
Mynd 16. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, árin 2009 – 2017.....	17
Mynd 17. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa einhvern tíma um ævina drukkið áfengi, árin 2009 – 2017.....	18
Mynd 18. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa einhvern tíma um ævina drukkið áfengi, árin 2009 – 2017.....	18
Mynd 19. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa einhvern tíma um ævina drukkið áfengi, árin 2009 – 2017.....	19
Mynd 20. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa orðið ölvaðir einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, árin 2001- 2017.	19
Mynd 21. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa orðið ölvaðir einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, árin 2001 – 2017.....	20
Mynd 22. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa orðið ölvaðir einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, árin 2001 – 2017.....	20
Mynd 23. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem segjast hafa notað marijúana einu sinni eða oftar um ævina, árin 2010 til 2017.	21
Mynd 24. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem segjast hafa notað marijúana einu sinni eða oftar um ævina, árin 2010 til 2017.	21

Mynd 25. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem segjast hafa notað marijúana einu sinni eða oft um ævina, árin 2010 til 2017.	22
Mynd 26. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað kannabis (hass EÐA marijúana) einu sinni eða oft um ævina, árin 2010 til 2017.	23
Mynd 27. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað kannabis (hass EÐA marijúana) einu sinni eða oft um ævina, árin 2010 til 2017.	23
Mynd 28. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað kannabis (hass EÐA marijúana) einu sinni eða oft um ævina, árin 2010 til 2017.	24
Mynd 29. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað amfetamín einu sinni eða oft um ævina, árin 2004 – 2017.	25
Mynd 30. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað sníff (t.d. lím) einu sinni eða oft um ævina, árin 2004 – 2017.	25
Mynd 31. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað sveppi (sem vímuefni) einu sinni eða oft um ævina, árin 2004 – 2017.	26
Mynd 32. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað E-töflu einu sinni eða oft um ævina, árin 2004 – 2017.	26
Mynd 33. Hver heldurðu að viðbrögð foreldra þinna yrðu ef þú gerðir eftirfarandi: Reykja sígarettur; Reykja raf-sígarettur. Hlutfall nemenda í 10. bekk, árið 2017.	27
Mynd 34. Hver heldurðu að viðbrögð foreldra þinna yrðu ef þú gerðir eftirfarandi: Drekkja þig fulla(n); Reykja hass eða marijúana. Hlutfall nemenda í 10. bekk, árið 2017.	27

Yfirlit yfir töflur

Tafla 1. Fjöldi þátttakenda í 8., 9. og 10. bekk á Hornafirði.	7
Tafla 2. Hve oft hefur þú reykt raf-sígarettur (rafrettur) um ævina. Hlutfall nemenda í 8., 9 og 10. bekk, árið 2017.	11
Tafla 3. Hve oft hefur þú reykt raf-sígarettur (rafrettur) að jafnaði síðust 30 daga. Hlutfall nemenda í 8., 9 og 10. bekk, árið 2017.	11

Inngangur

Forvarnarstarf meðal unglunga í grunnskólum hefur verið mjög öflugt undanfarin ár og er hið svokallaða „íslenska módel“ nú notað sem fyrirmynd starfs víðs vegar í Evrópu. Rannsóknir & greining hefur kappkostað að hámarka nýtingu rannsóknargagnanna með því að greina staðbundnar niðurstöður fyrir sveitarfélög, skóla og aðra á hverju ári og koma niðurstöðunum til vettvangs. Í dag er svo komið að Rannsóknir & greining vinnur á annað hundrað skýrslur á ári úr gögnum rannsókna í 5.-7. bekk, 8.-10. bekk og framhaldsskólum fyrir fyrrgreinda aðila.

Í þessari skýrslu er greint frá niðurstöðum úr *Ungt Fólk* rannsókninni árið 2017. Vímuefnaneysla unglunga er skoðuð yfir tíma og ítarlega skipt niður eftir flokkum.

Aðferð og gögn

Þátttakendur og framkvæmd

Gögnin sem þessi skýrsla byggir á eru byggð á könnun sem lögð var fyrir alla nemendur í 8. til 10. bekk á Íslandi í febrúarmánuði árið 2017. Framkvæmd og úrvinnsla rannsóknarinnar var á vegum Rannsókna & greiningar í Háskólanum í Reykjavík. Spurningalistar voru sendir í alla skóla á landinu þar sem kennarar sáu um að leggja þá fyrir eftir skýrum fyrirmælum. Með hverjum spurningalista fylgdi ómerkt umslag sem þátttakendur settu listann í að útfyllingu lokinni. Ítrekað var fyrir þátttakendum að rita hvorki nafn né kennitölu á spurningalistana svo útilokað væri að rekja svörin til þeirra. Jafnframt voru þeir vinsamlegast beðnir um að svara öllum spurningunum eftir bestu samvisku og biðja um hjálp ef þeir þyrftu á að halda.

Allir nemendur sem sátu í kennslustundum daginn sem könnunin fór fram svöruðu spurningalistanum. Samtals fengust gild svör frá 3536 nemendum í 8. bekk, 3353 nemendum í 9. bekk og 3291 í 10. bekk (bekkur ótilgreindur: 90 einstaklingar). Heildarsvarhlutfall á landsvísu var um 83%.

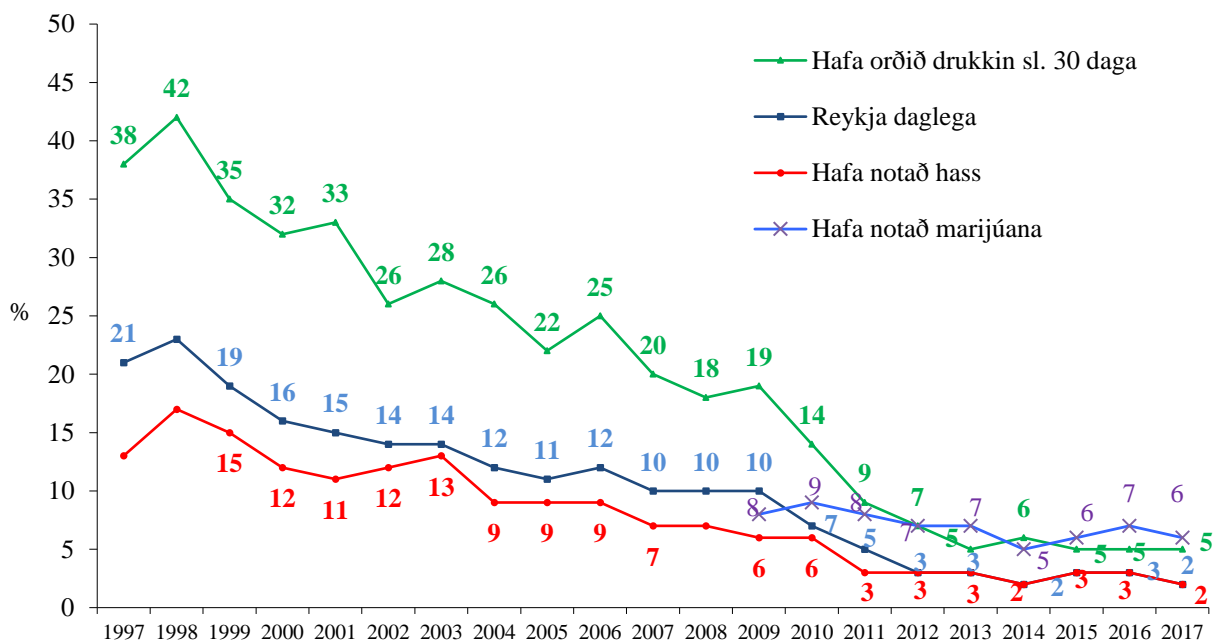
Tafla 1. Fjöldi þátttakenda í 8., 9. og 10. bekk á Hornafirði.

	2017
8. bekkur	18
9. bekkur	26
10. bekkur	25
Bekkur ótilgreindur:	1
Alls:	70

Mælitæki

Mælitæki rannsóknarinnar eru ítarlegir spurningalistar, fyrir nemendur í 8.-10. bekk, sem hafa verið þróaðir ár frá ári, fyrst af starfsfólki Rannsóknastofnunar uppeldis- og menntamála en frá árinu 1998 af Rannsóknnum & greiningu. Spurningarnar eru mótaðar af fagfólki í félagsvísindum þar sem farið er eftir ströngum kröfum um að þær geti af sér öruggar niðurstöður, að áreiðanleiki og réttmæti sé ávallt í fyrirrúmi. Spurningalistinn fyrir 8.- 10. bekk árið 2017 innihélt eingöngu spurningar varðandi vímuefni og innihélt 16 spurningar.

Vímuefnaneysla

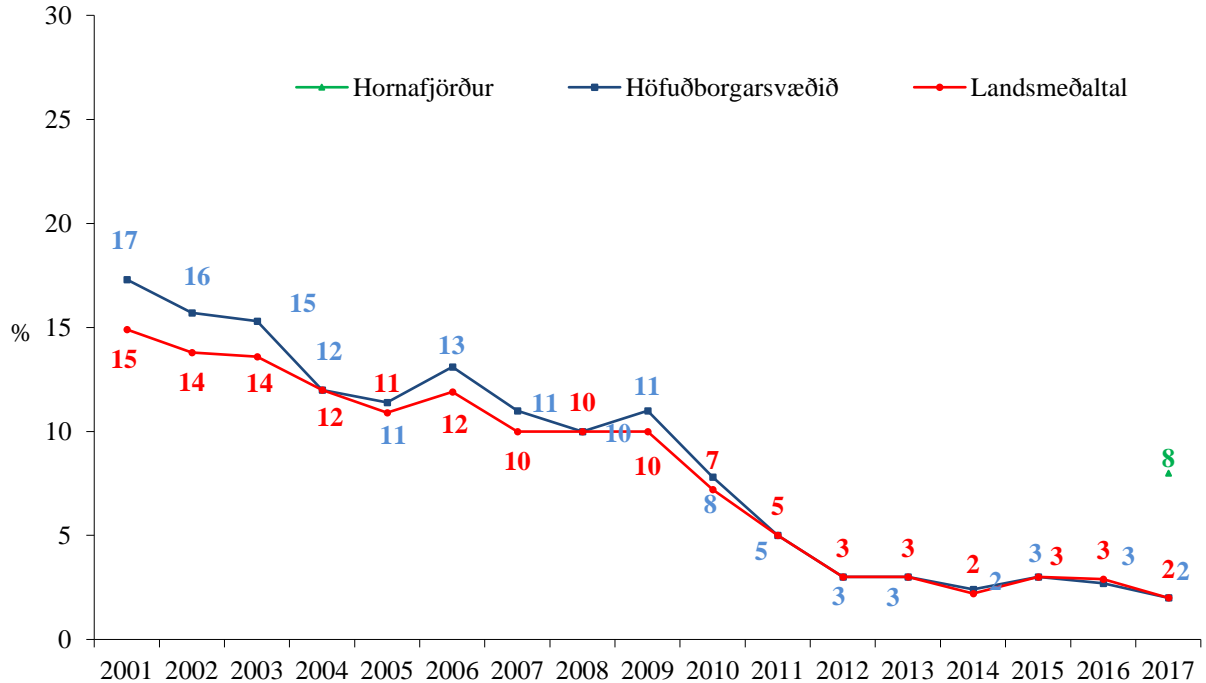

Mynd 1. Þróun vímuefnaneyslu unglinga í 10. bekk á Íslandi árin 1997 til 2017.

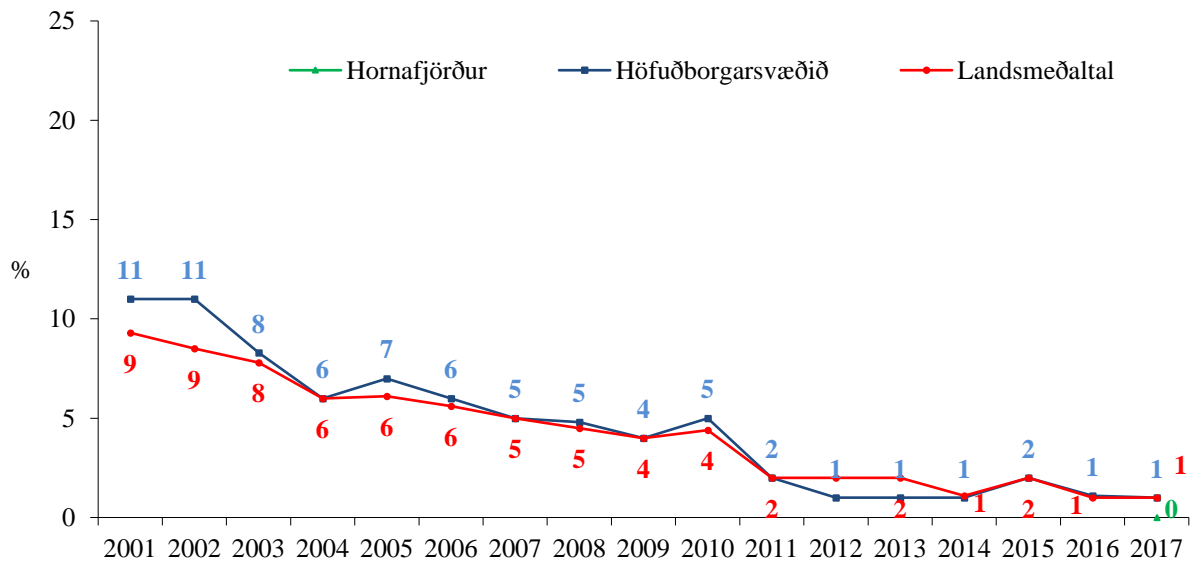

Þróun vímuefnaneyslu - áfengisneysla, tóbaksnotkun og önnur vímuefnaneysla

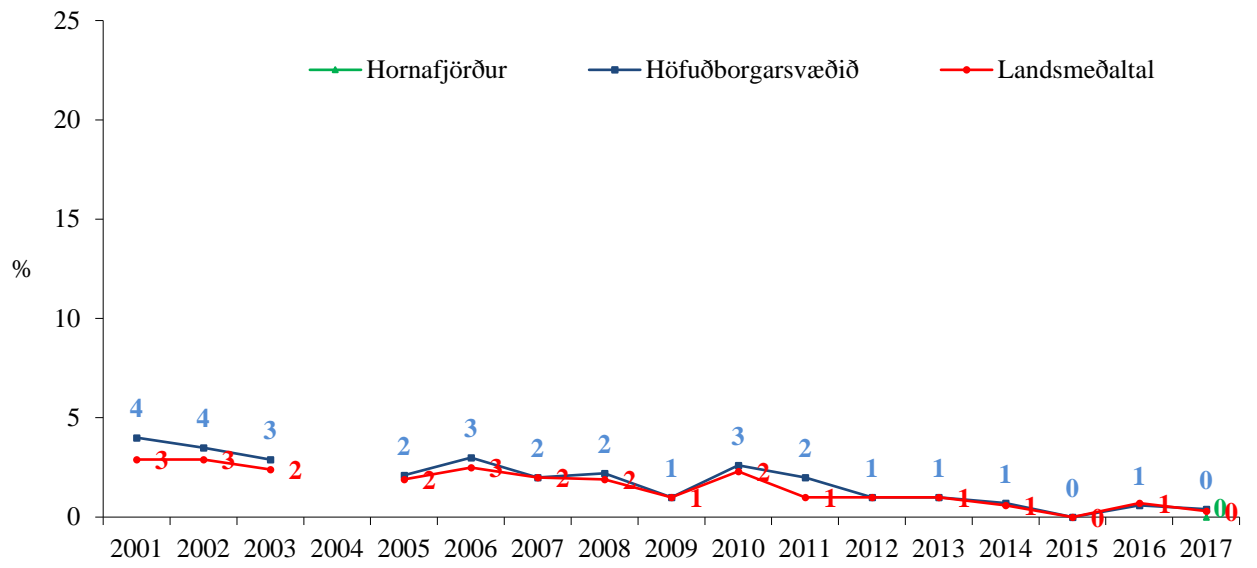
Daglegar reykjar

Mynd 2. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem reykja daglega, árin 2001 – 2017.

Mynd 3. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem reykja daglega, árin 2001 – 2017.

Mynd 4. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem reykja daglega, árin 2001 – 2017.

Tafla 2. Hve oft hefur þú reykt raf-sígarettur (rafrettur) um ævina. Hlutfall nemenda í 8., 9 og 10. bekk, árið 2017.

Raf-sígarettur fjöldi skipta:	Landið (%)			Hornafjörður (%)		
	8. b.	9. b	10. b	8. b	9. b	10. b
Aldrei	87,2	78,2	66,5	94,4	73,1	36
1x-5x	9,2	12,0	16,0	5,6	7,7	24
6x-19x	2,0	4,0	6,9	-	11,5	24
20x eða oftar	1,7	5,8	10,6	-	7,7	16

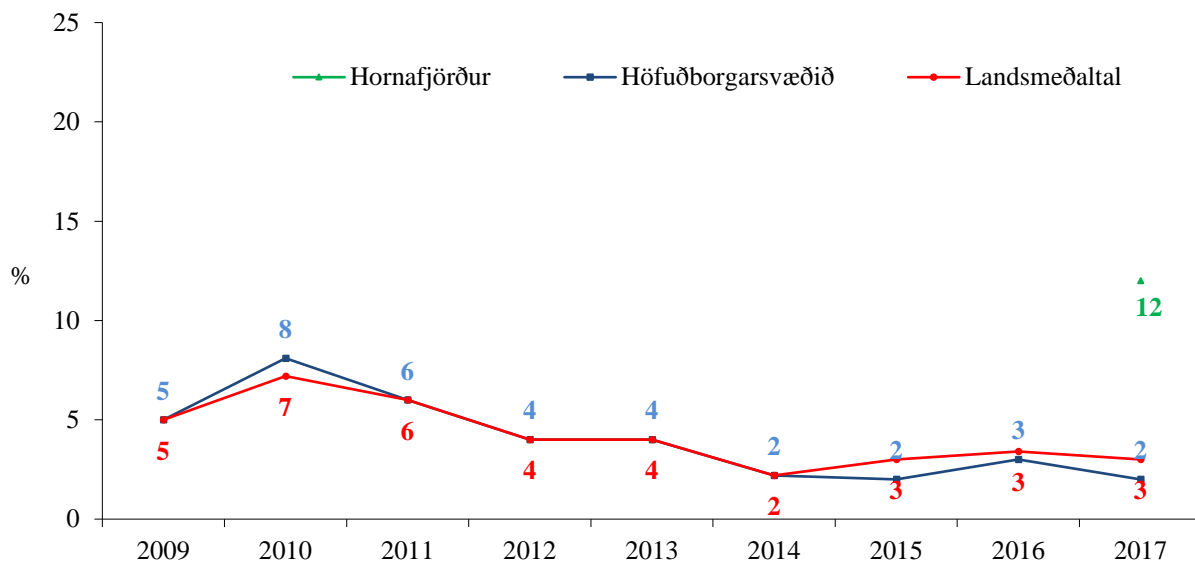
Tafla 3. Hve oft hefur þú reykt raf-sígarettur (rafrettur) að jafnaði síðust 30 daga. Hlutfall nemenda í 8., 9 og 10. bekk, árið 2017.

Raf-sígarettur daglega:	Landið (%)			Hornafjörður (%)		
	8. b	9. b	10. b	8. b	9. b	10. b
Aldrei	96	90,7	85,2	100	80,8	68
Sjaldnar en einu sinni á dag	3,0	6,5	9,5	-	11,5	24
1-10 sinnum á dag	0,5	1,9	2,8	-	7,7	4
11 sinnum eða oftar á dag	0,5	1,0	2,4	-	-	4

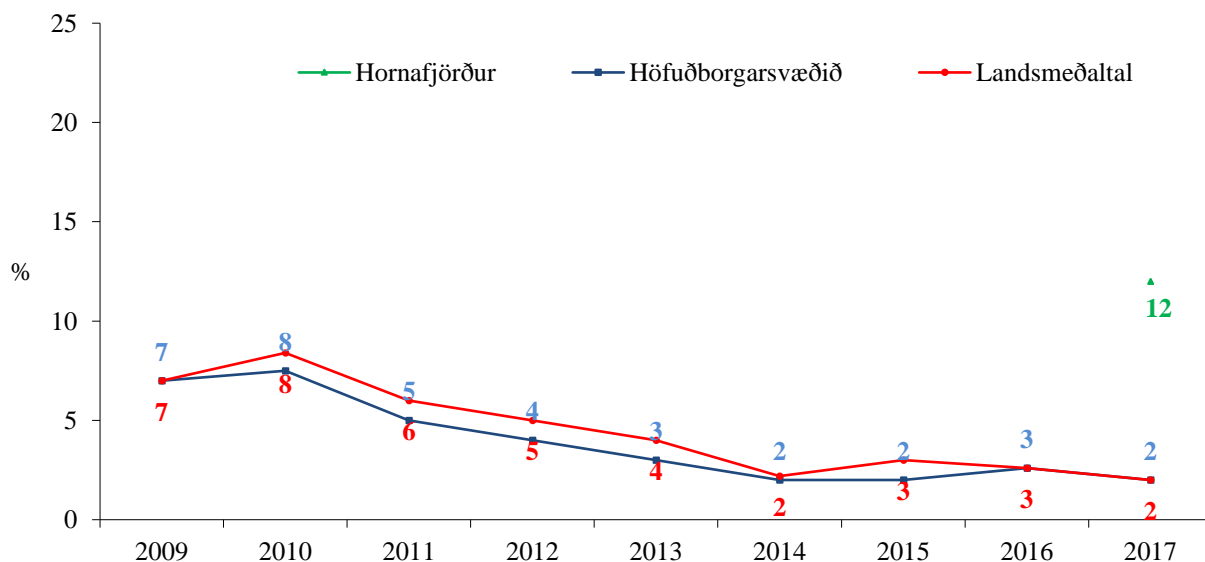
Munn- og neftóbaksnotkun

Munn- og neftóbaksnotkun 20 sinnum eða oftar um ævina meðal nemenda í 10. og 8. bekk

10. bekkur: Munn- og neftóbak 20 sinnum eða oftar um ævina.

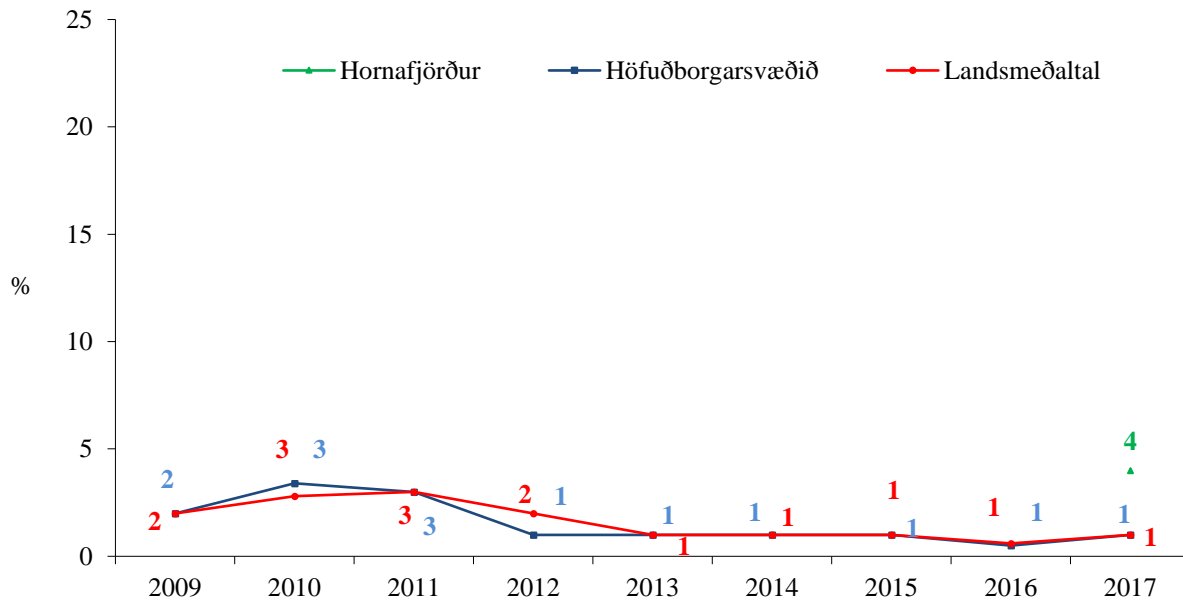

Mynd 5. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað munntóbak 20 sinnum eða oftar um ævina, árin 2009 – 2017.

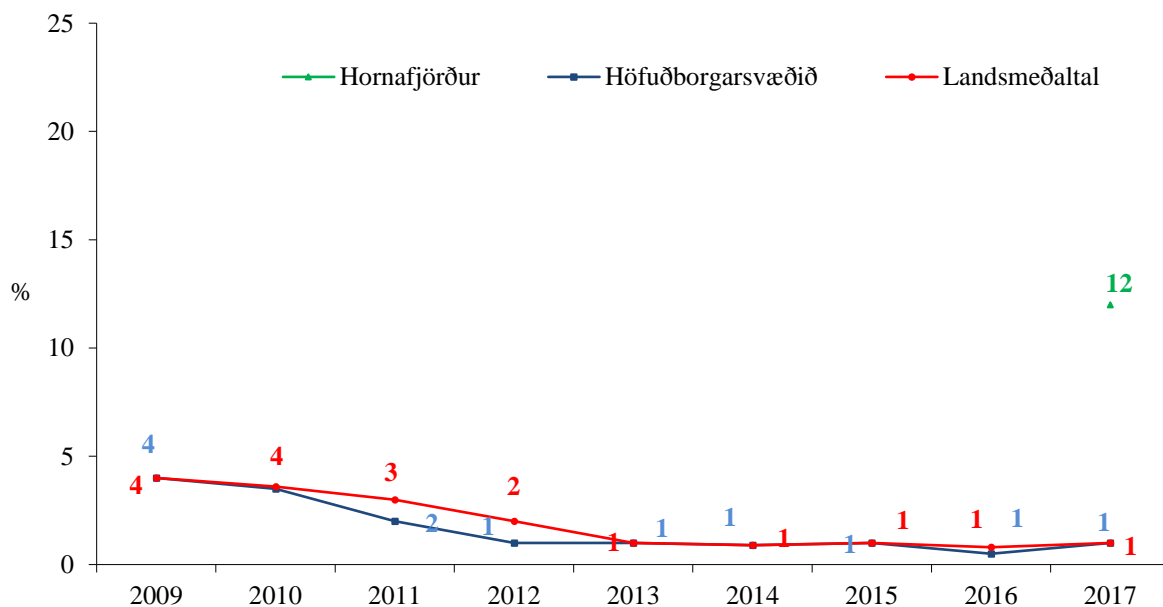

Mynd 6. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað neftóbak 20 sinnum eða oftar um ævina, árin 2009 – 2017.

9. bekkur: Munn- og neftóbak 20 sinnum eða oftar um ævina.

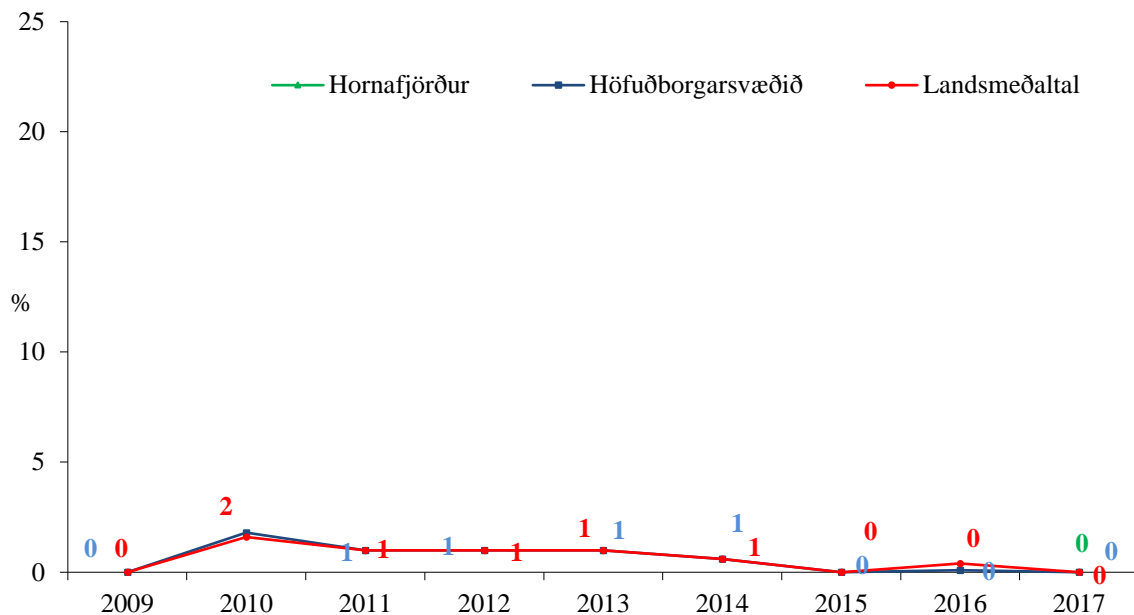

Mynd 7. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað munntóbak 20 sinnum eða oftar um ævina, árin 2009 – 2017.

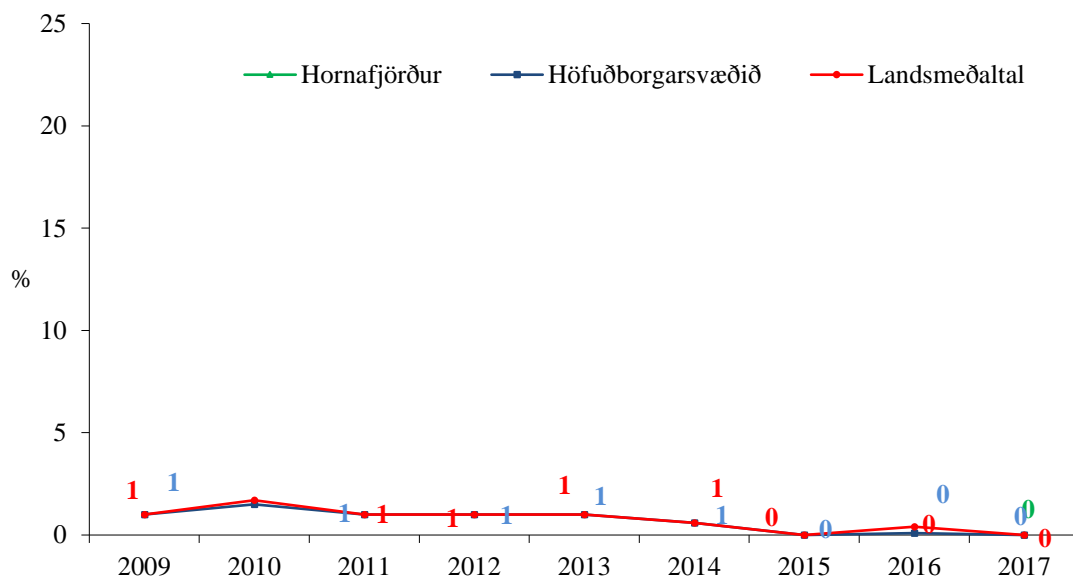

Mynd 8. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað neftóbak 20 sinnum eða oftar um ævina, árin 2009 – 2017.

8. bekkur: Munn- og neftóbak 20 sinnum eða oftar um ævina.

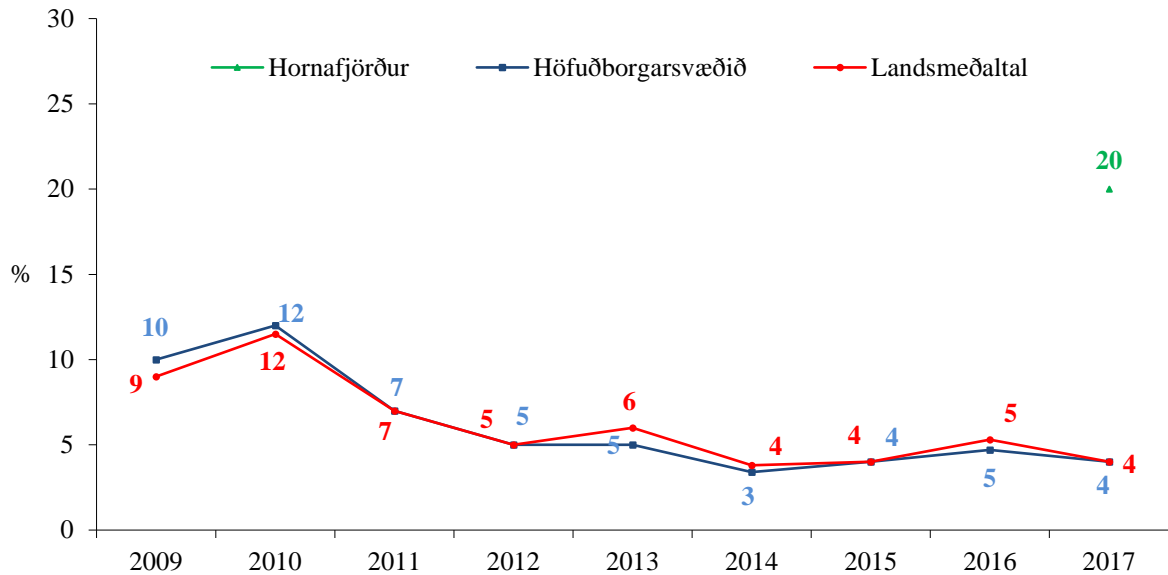
Mynd 9. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað munntóbak 20 sinnum eða oftar um ævina, árin 2009 – 2017.

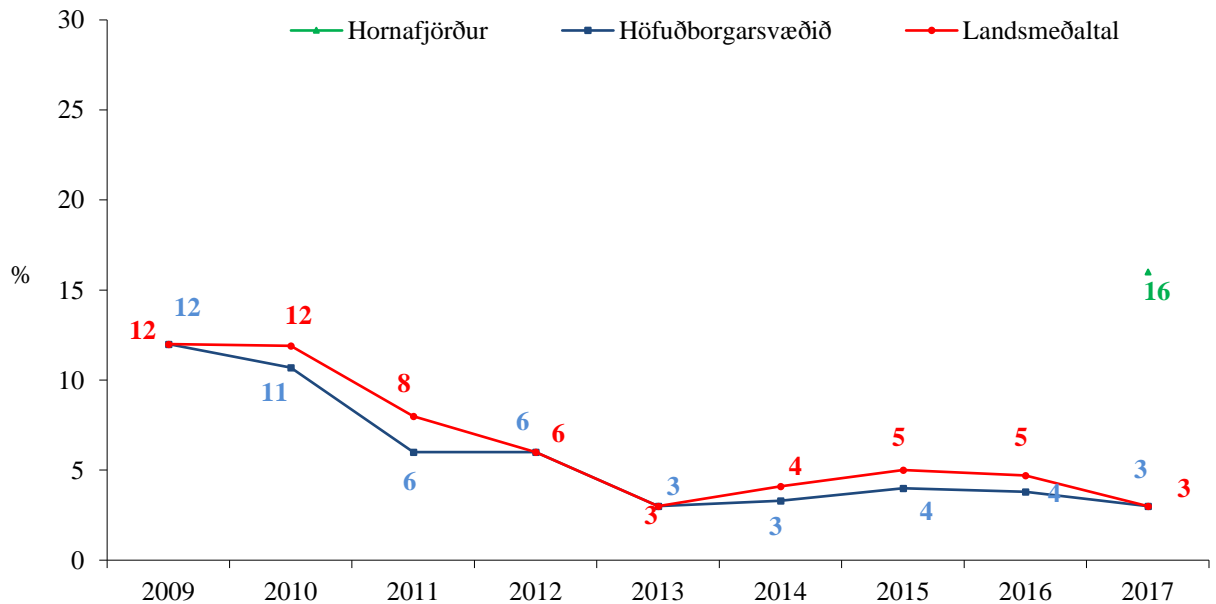
Mynd 10. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað neftóbak 20 sinnum eða oftar um ævina, árin 2009 – 2017.

Munn- og neftóþak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga.

10. bekkur: Munn- og neftóþak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga.

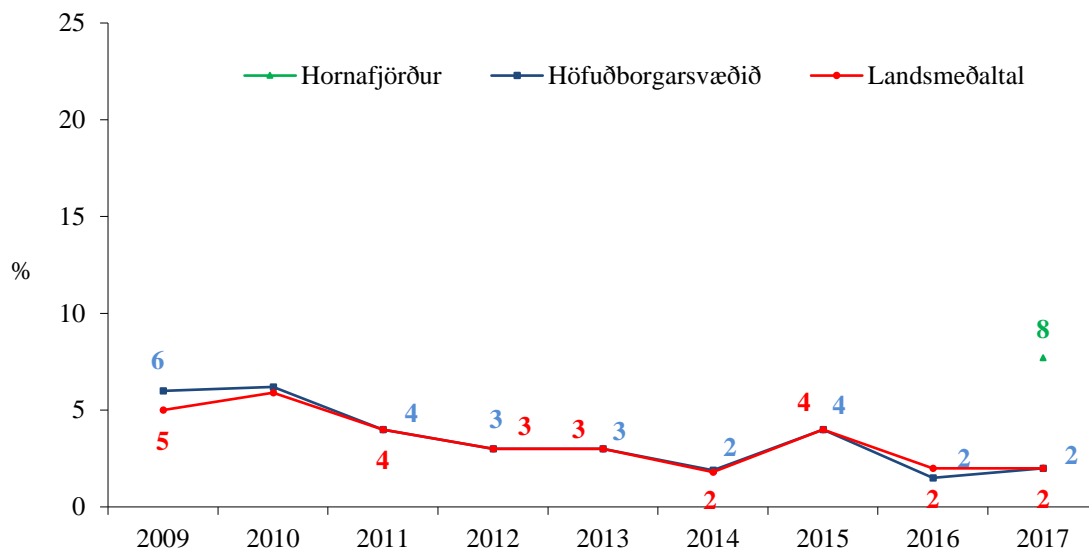

Mynd 11. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað munnþóþak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, árin 2009 – 2017.

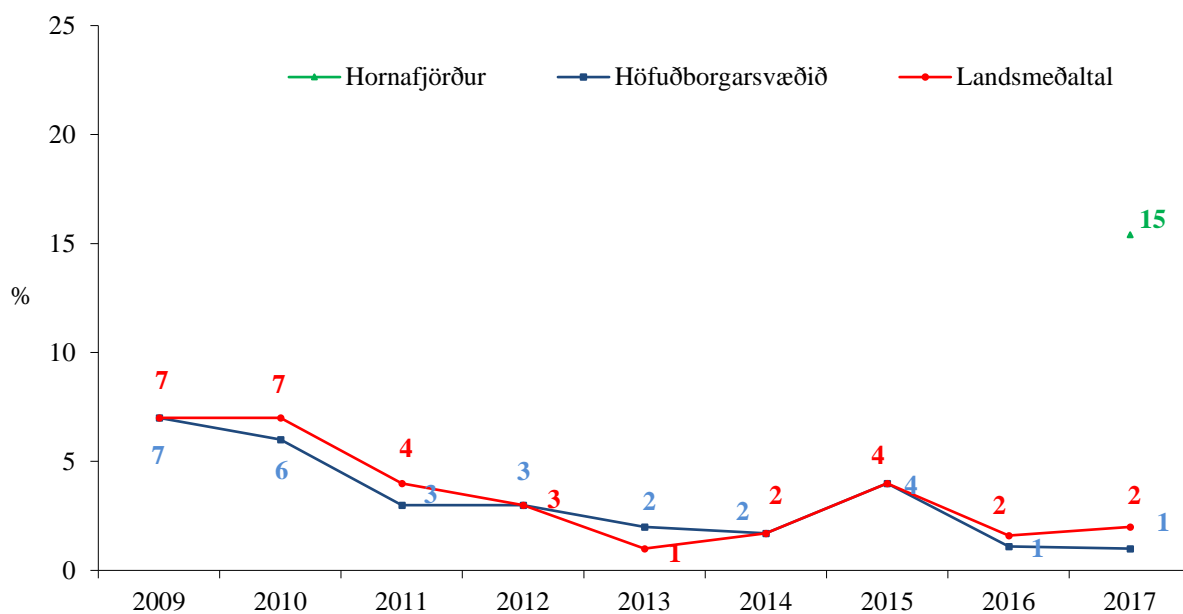

Mynd 12. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað neftóþak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, árin 2009 – 2017.

9. bekkur: Munn- og neftóbak einu sinni eða oftár síðastliðna 30 daga.

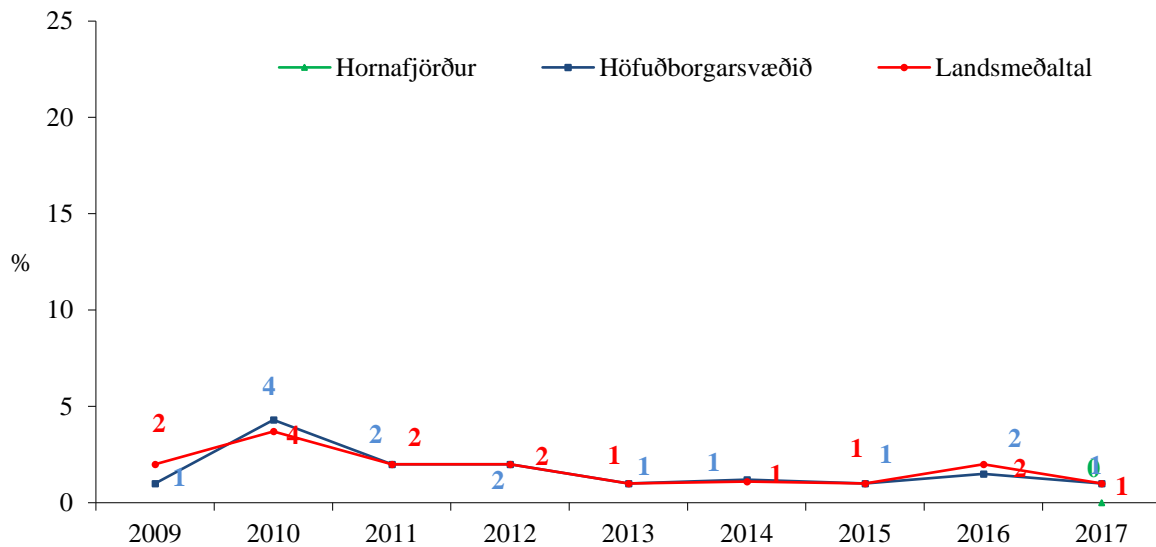
Mynd 13. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað munntóbak einu sinni eða oftár síðastliðna 30 daga, árin 2009 – 2017.

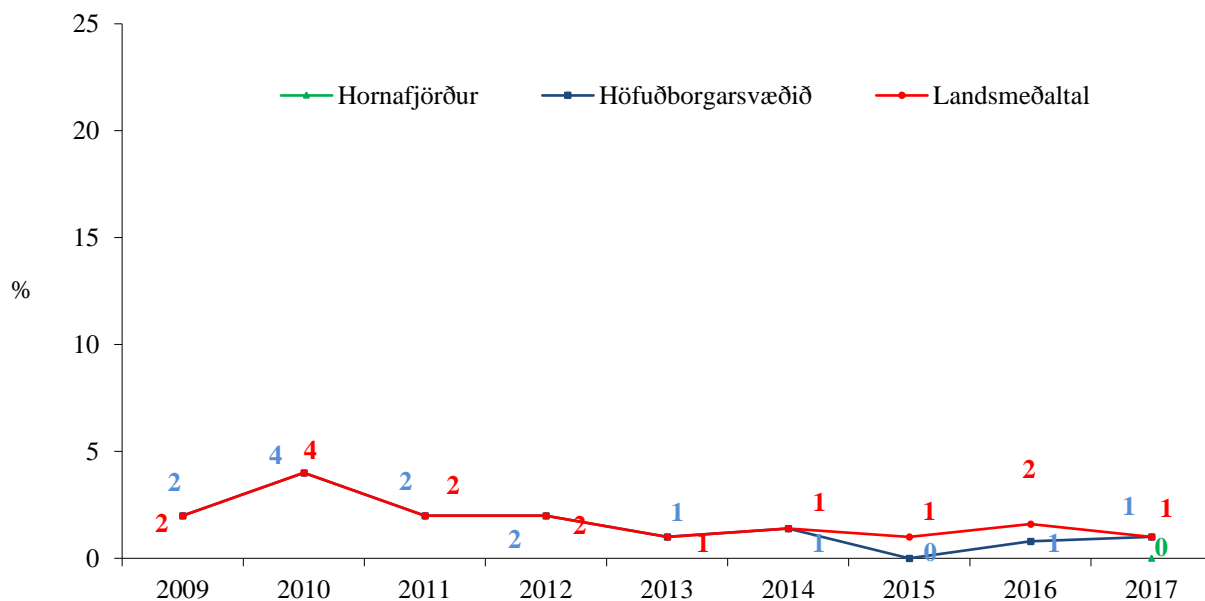
Mynd 14. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað neftóbak einu sinni eða oftár síðastliðna 30 daga, árin 2009 – 2017.

8. bekkur: Munn- og neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga.

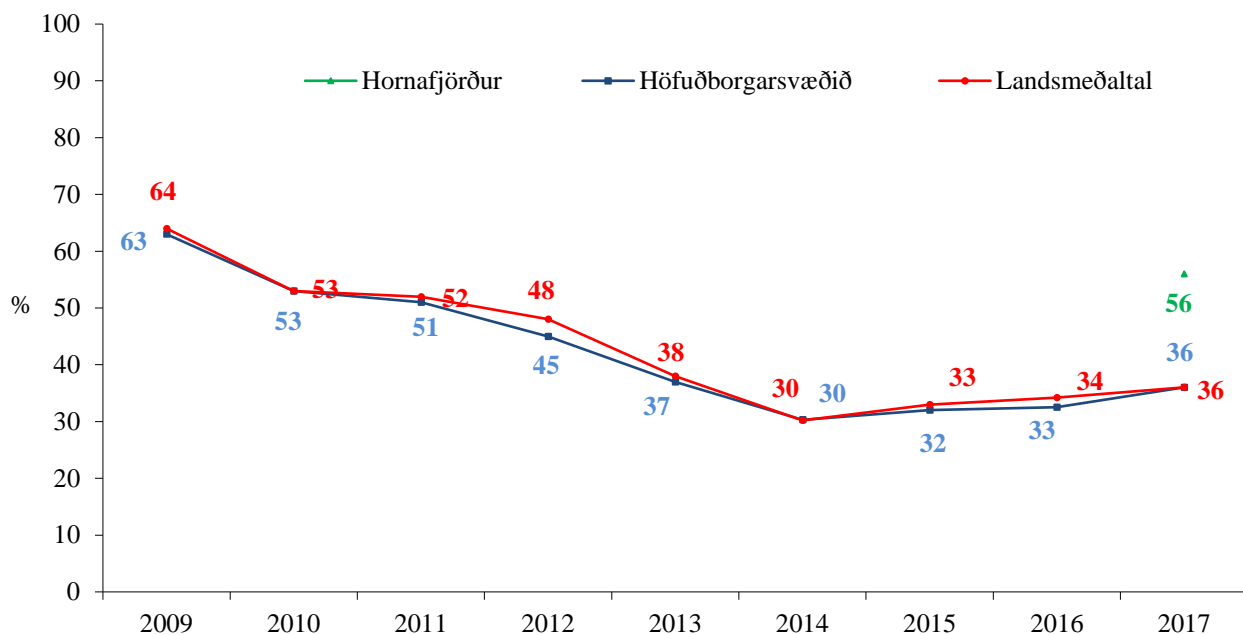

Mynd 15. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað munntóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, árin 2009 – 2017.

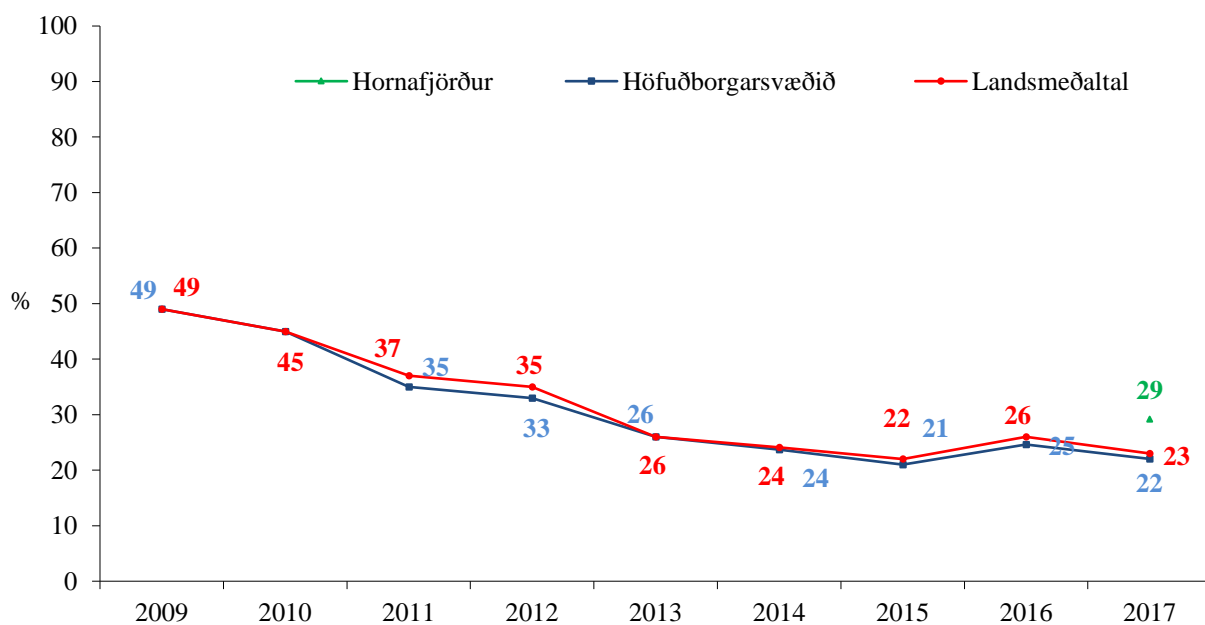

Mynd 16. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, árin 2009 – 2017.

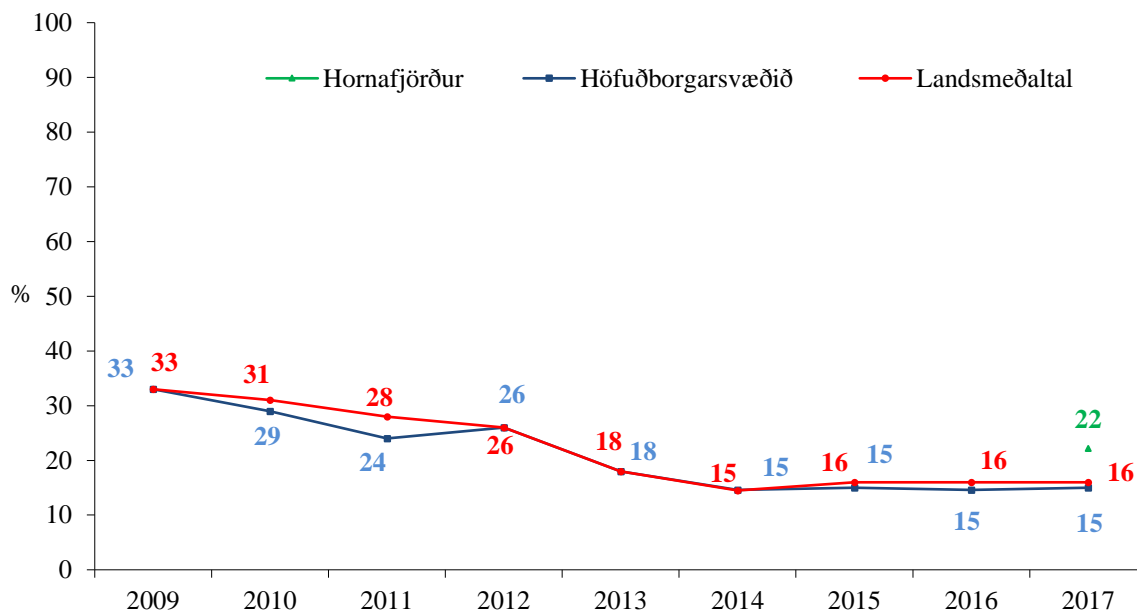
Neysla áfengis um ævina

Mynd 17. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa einhvern tíma um ævina drukkið áfengi, árin 2009 – 2017.

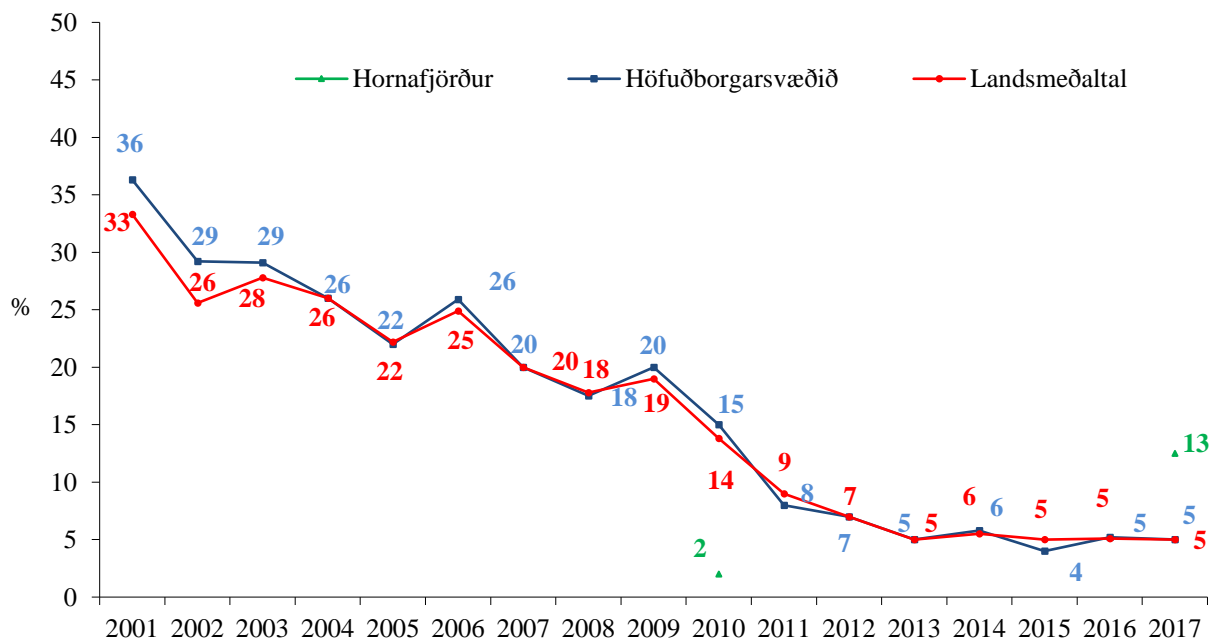

Mynd 18. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa einhvern tíma um ævina drukkið áfengi, árin 2009 – 2017.

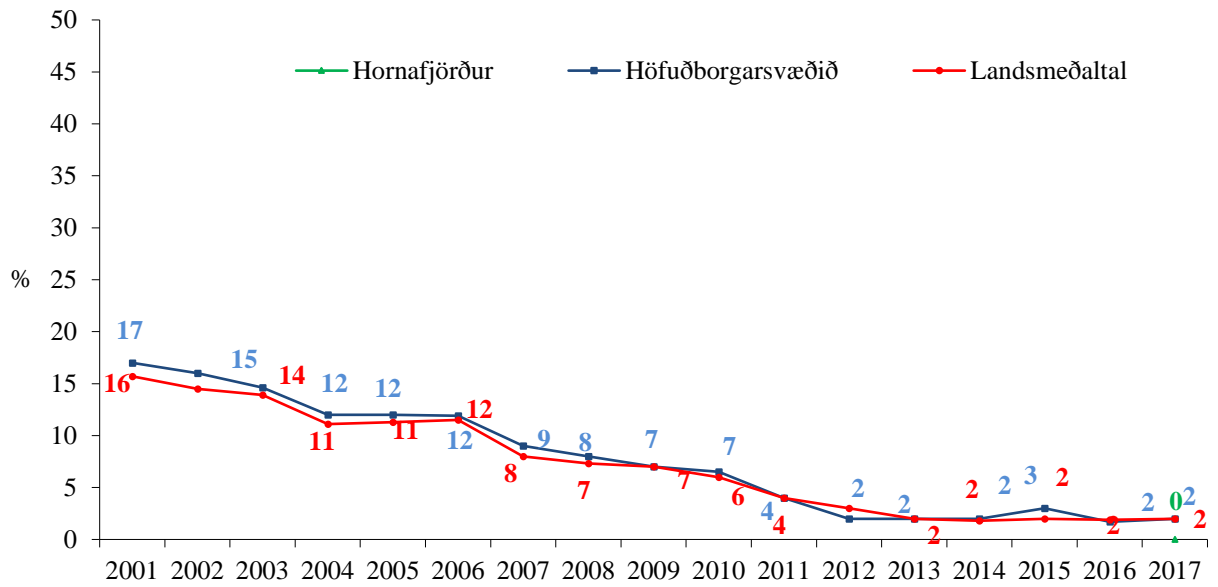

Mynd 19. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa einhvern tíma um ævina drukkið áfengi, árin 2009 – 2017.

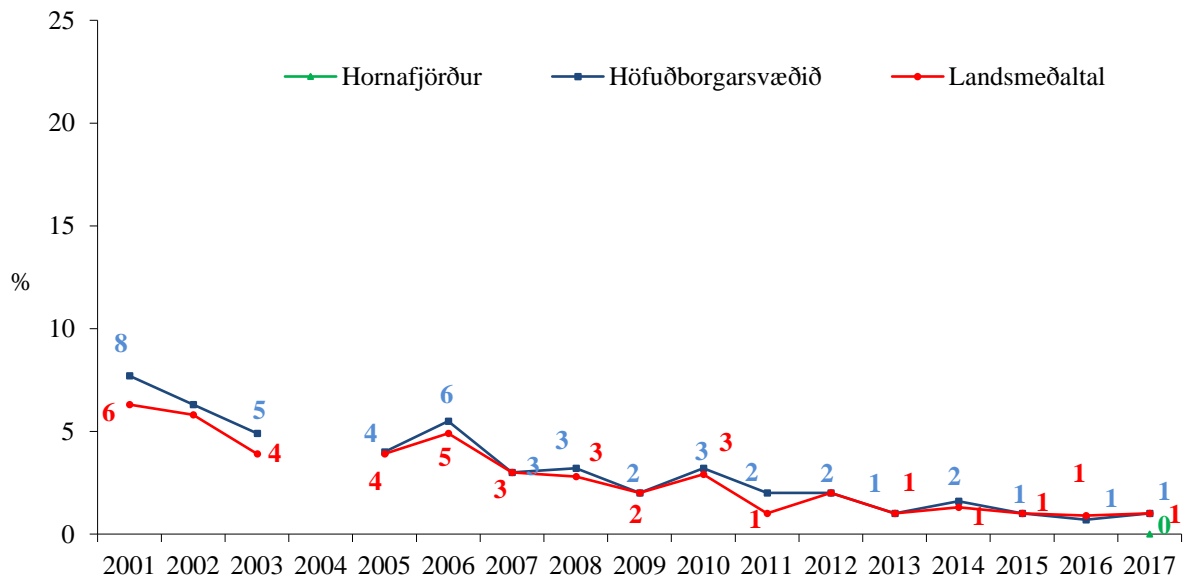
Ölvun síðastliðna 30 daga

Mynd 20. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa orðið ölváðir einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, árin 2001- 2017.

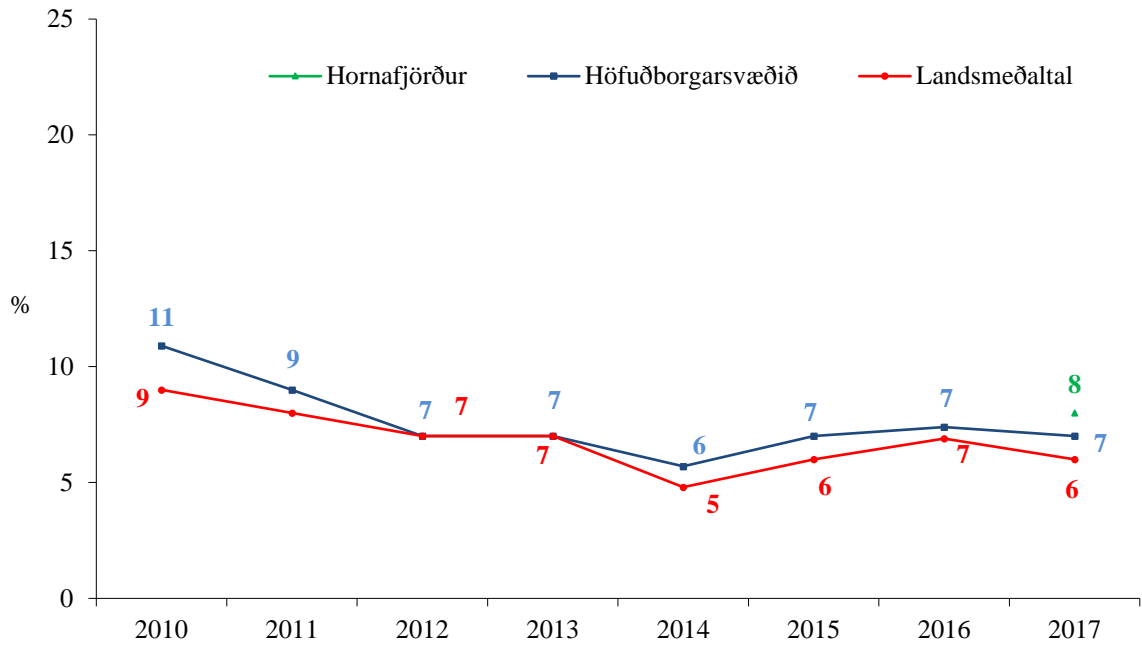

Mynd 21. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa orðið ölvaðir einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, árin 2001 – 2017.

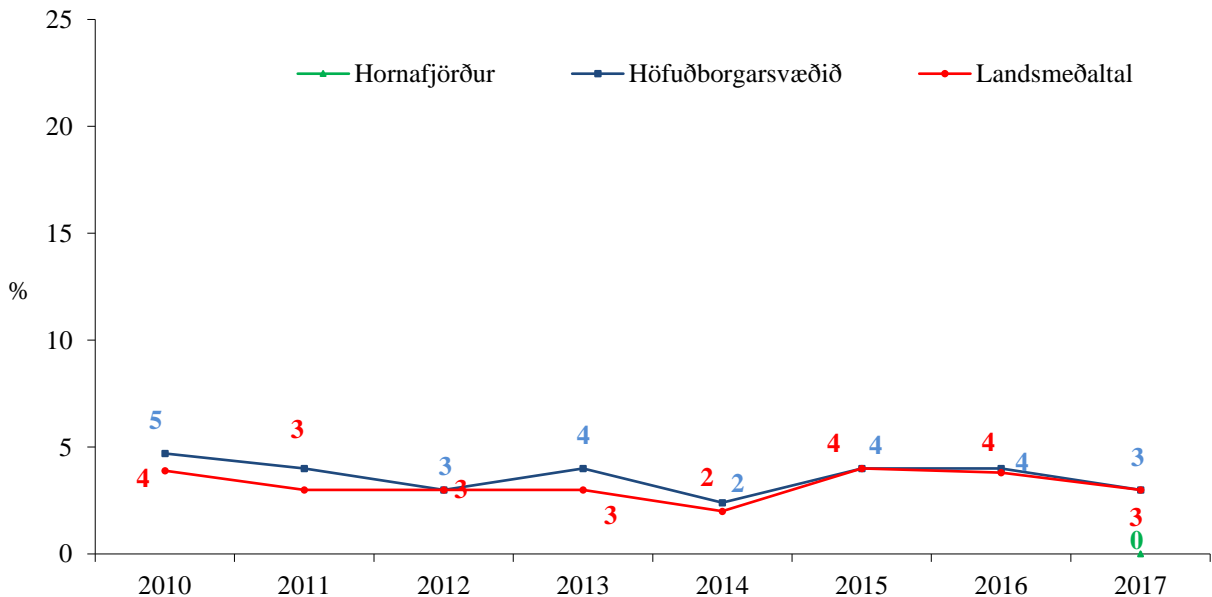

Mynd 22. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa orðið ölvaðir einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, árin 2001 – 2017.

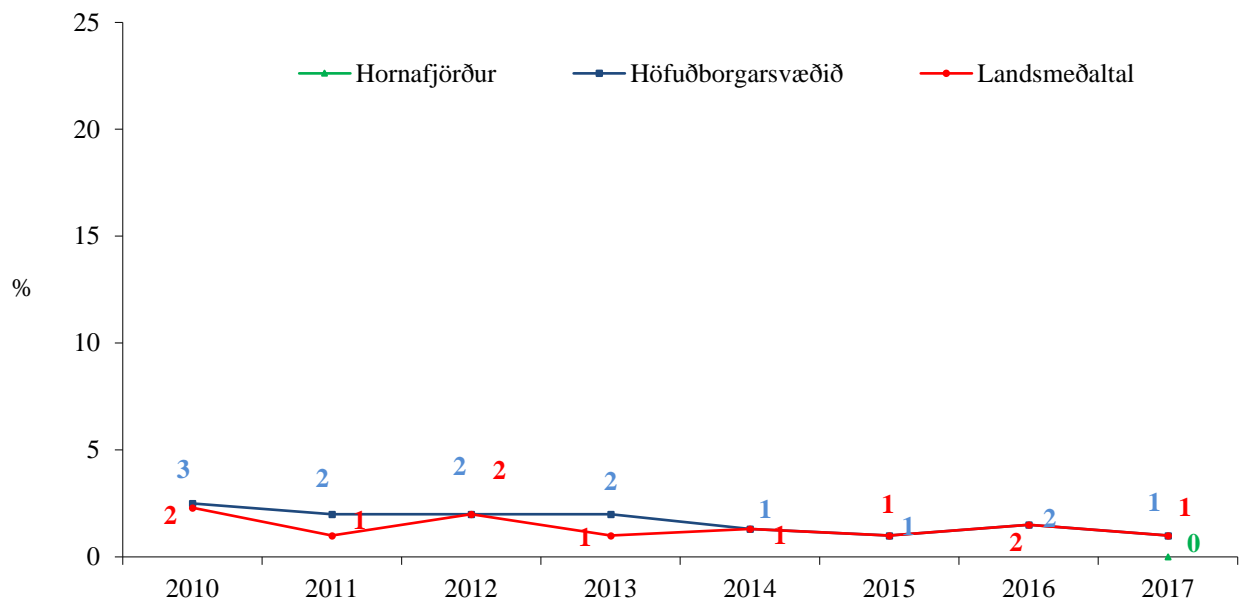
Marijúananeysla

Mynd 23. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem segjast hafa notað marijúana einu sinni eða oftár um ævina, árin 2010 til 2017.

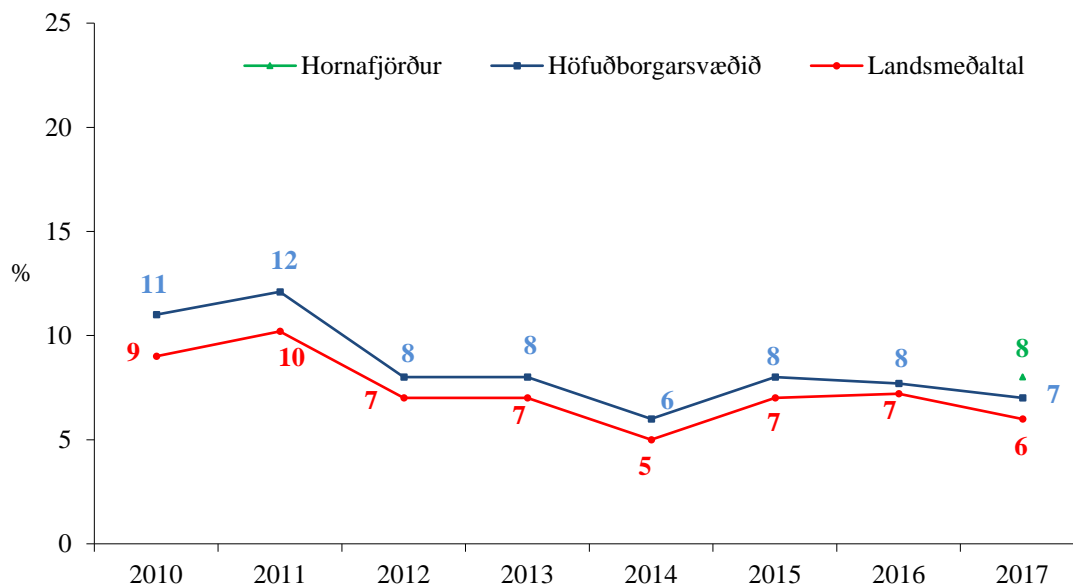

Mynd 24. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem segjast hafa notað marijúana einu sinni eða oftár um ævina, árin 2010 til 2017.

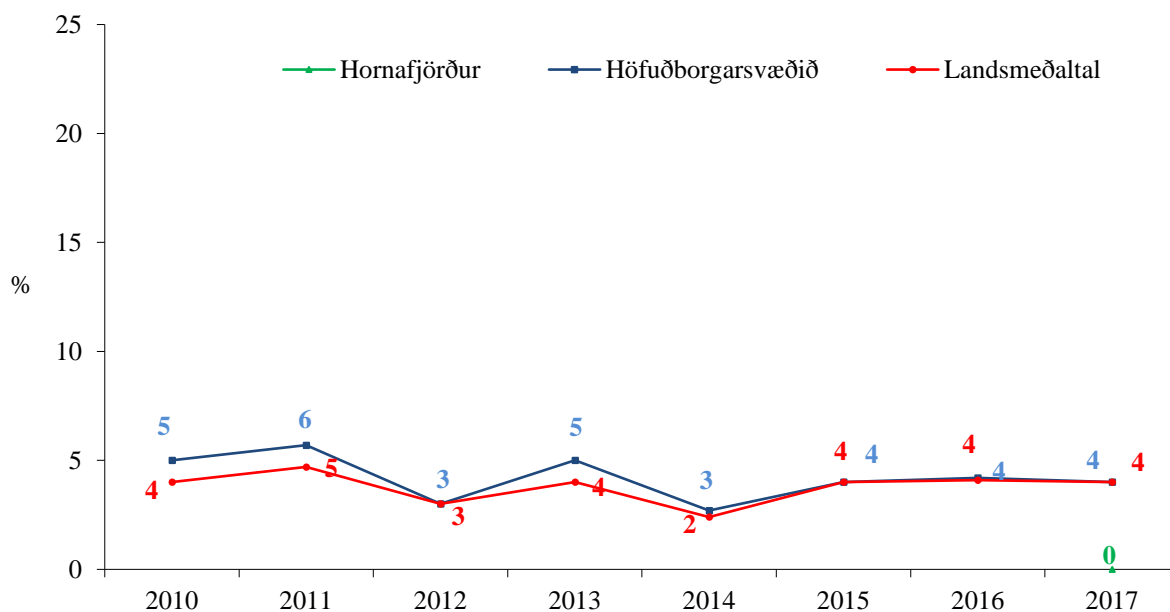

Mynd 25. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem segjast hafa notað marijúana einu sinni eða oftár um ævina, árin 2010 til 2017.

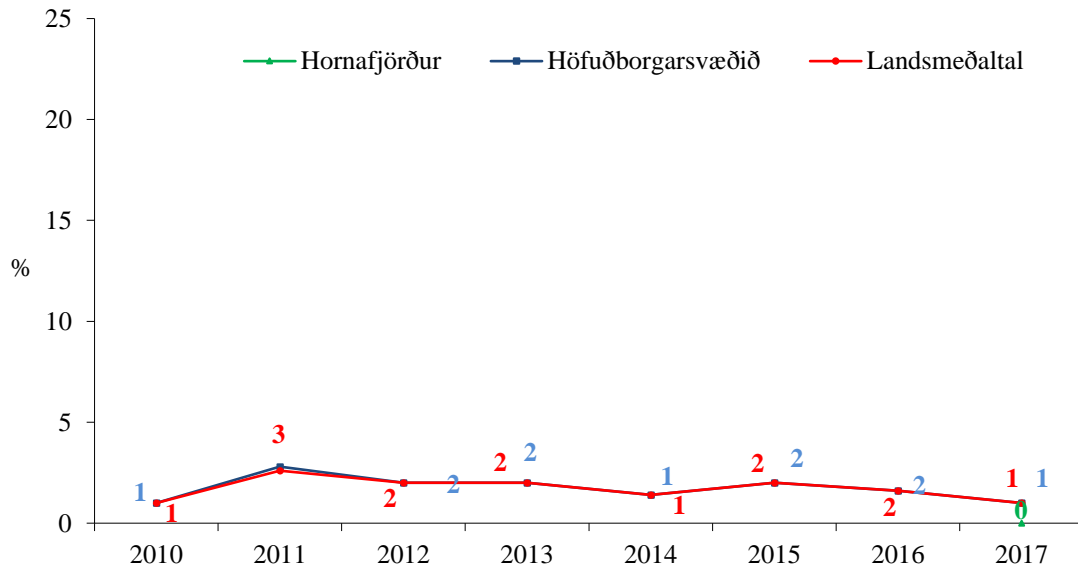
Kannabisneysla (hass- eða marijúana)

Mynd 26. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað kannabis (hass EÐA marijúana) einu sinni eða oftar um ævina, árin 2010 til 2017.

Mynd 27. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað kannabis (hass EÐA marijúana) einu sinni eða oftar um ævina, árin 2010 til 2017.

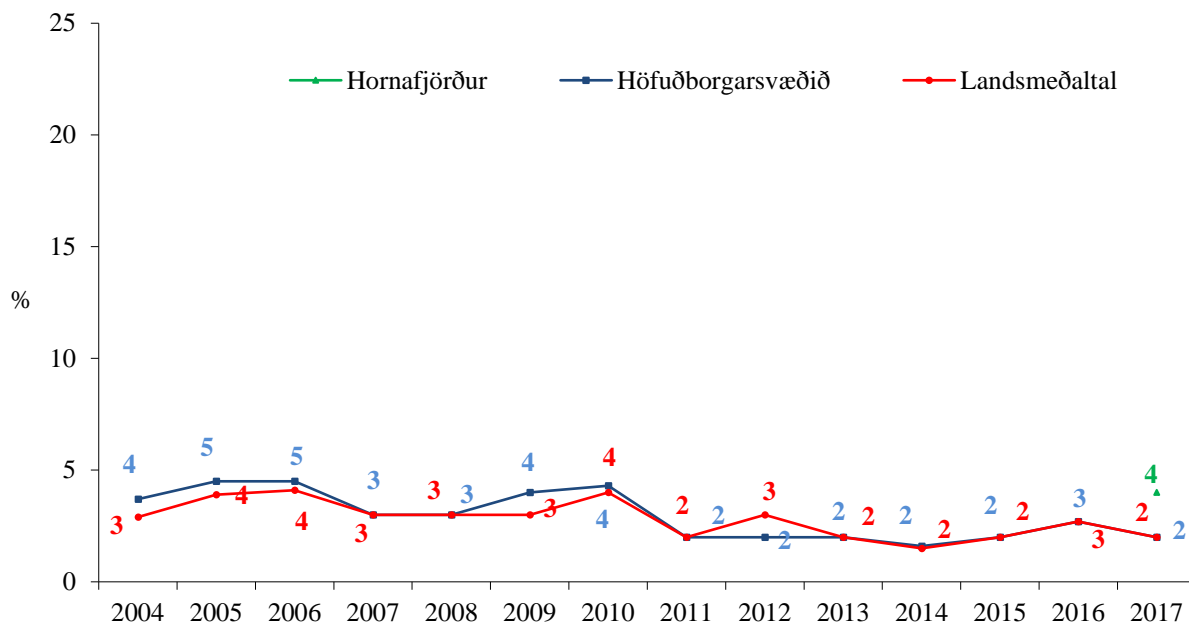

Mynd 28. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað kannabis (hass EFTA marijúana) einu sinni eða oftar um ævina, árin 2010 til 2017.

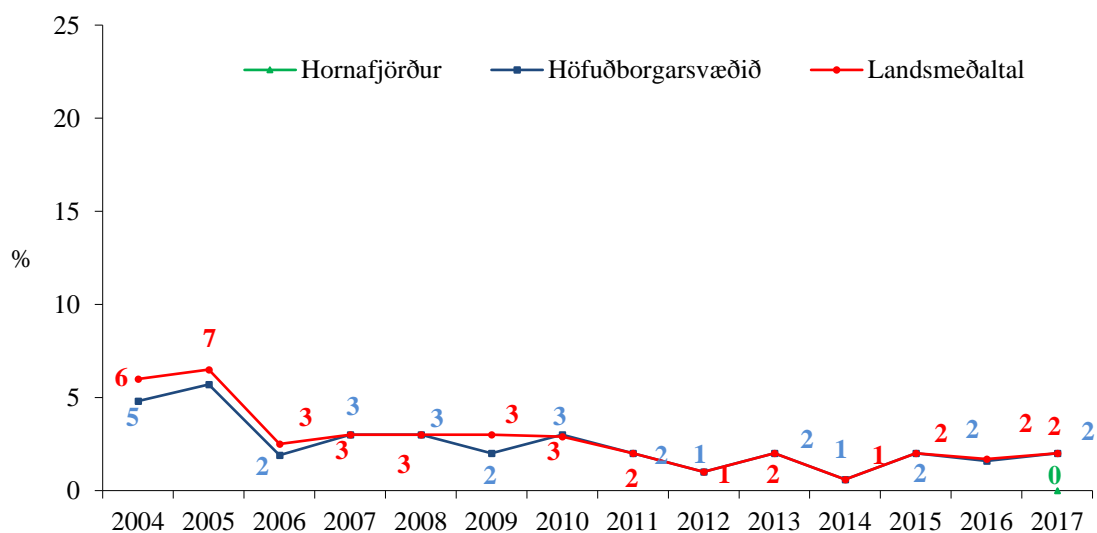
Neysla annarra ólöglegra vímuefna

Amfetamín

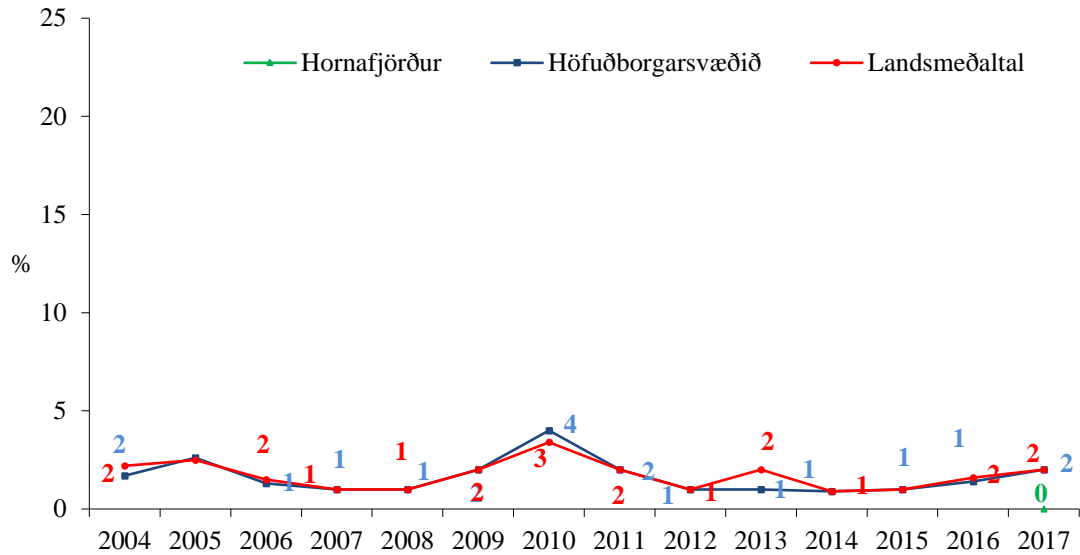
Mynd 29. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað amfetamín einu sinni eða oftár um ævina, árin 2004 – 2017.

Sniff

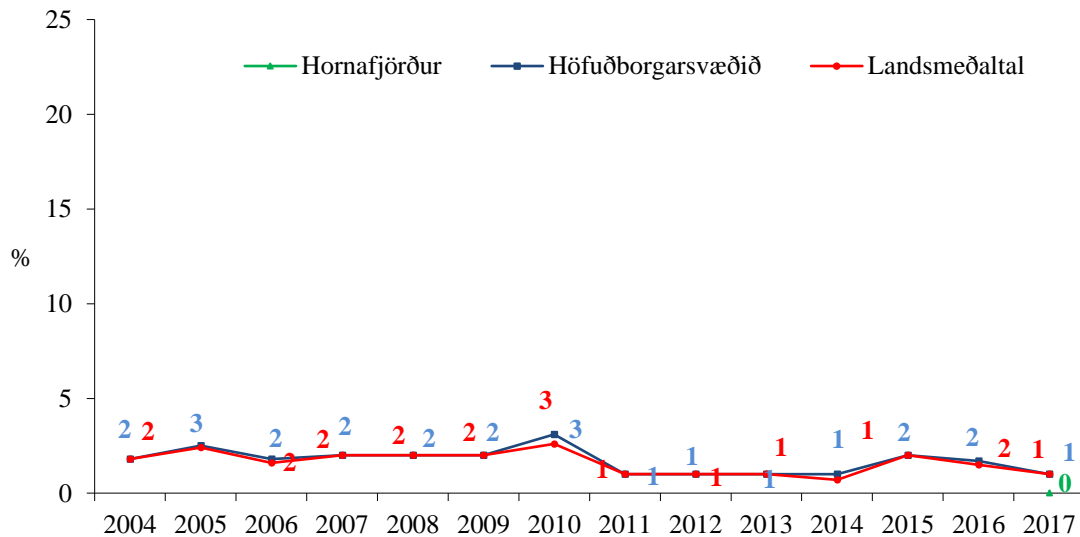
Mynd 30. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað sniff (t.d. lím) einu sinni eða oftár um ævina, árin 2004 – 2017.

Sveppir sem vímuefni

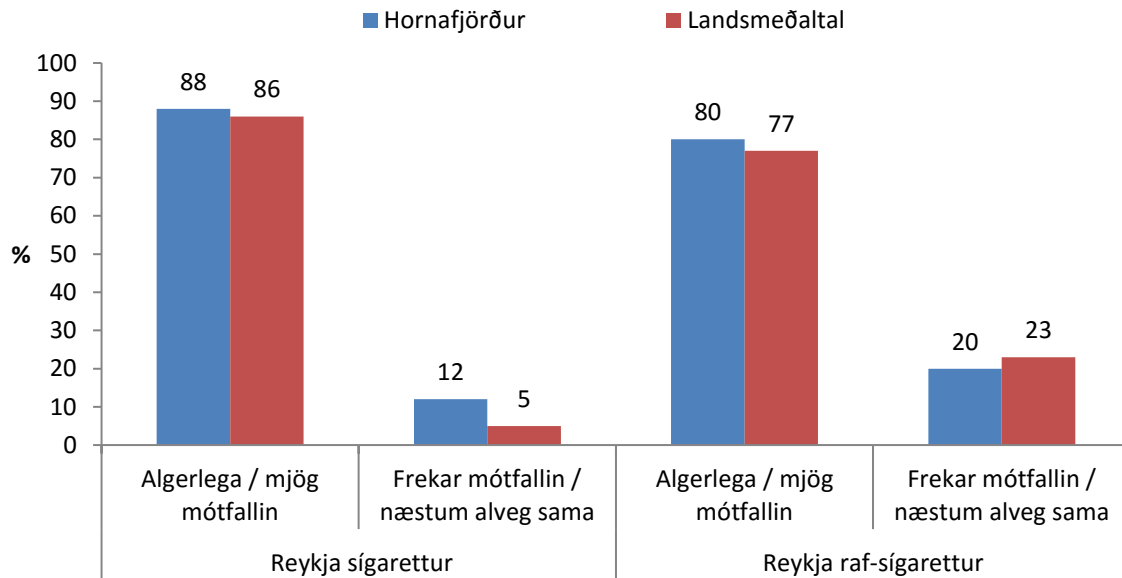
Mynd 31. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað sveppi (sem vímuefni) einu sinni eða oftar um ævina, árin 2004 – 2017.

E tafla

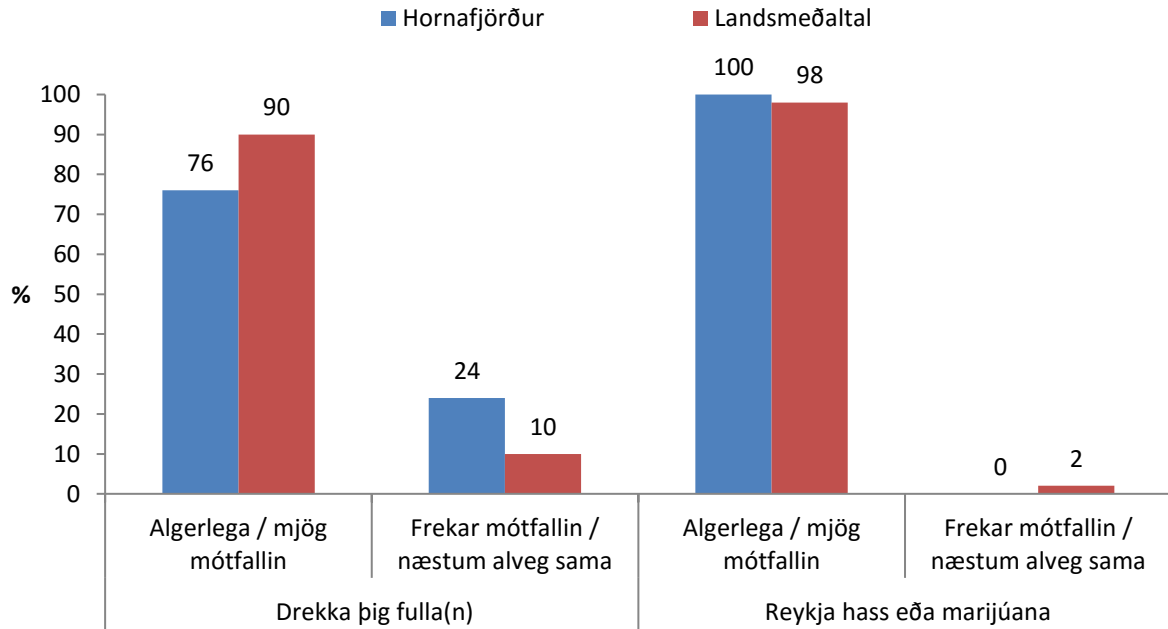

Mynd 32. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað E-töflu einu sinni eða oftar um ævina, árin 2004 – 2017.

Viðhorf foreldra nemenda í 10. bekk til neyslu

Mynd 33. Hver heldurðu að viðbrögð foreldra þinna yrðu ef þú gerðir eftirfarandi: Reykja sígarettur; Reykja raf-sígarettur. Hlutfall nemenda í 10. bekk, árið 2017.

Mynd 34. Hver heldurðu að viðbrögð foreldra þinna yrðu ef þú gerðir eftirfarandi: Drekka þig fulla(n); Reykja hass eða marjúána. Hlutfall nemenda í 10. bekk, árið 2017.